

Nr 430.

Av herr Törnkvist i Karlskrona, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 169, angående anslag till Statistiska centralbyrån och dess verksamhet under budgetåret 1924—1925 m. m.

Statistiska centralbyrån hemställde i skrivelse den 1 september 1923 till finansdepartementet om äskande hos riksdagen av ett anslag av 28,500 kr. på extra stat för budgetåret 1924—1925 för personal vid statistiken över riksdagsmannavalen 1924. Sedan nämnda hemställan gjorts, anmodades byrån av chefen för finansdepartementet att avgiva förslag till omläggning av statistiken ifråga, i syfte att nedbringa kostnaderna för densamma. Sådant förslag överlämnades sedermera av byrån, innefattande dels att ur nämnda statistik kunde uteslutas uppgifterna om yrkesfördelning hos de röstberättigade och de i valet till riksdagens Andra kammare deltagande och dels att röstlängdernas insändande till byrån icke krävdes och sålunda grunda statistiken uteslutande på av resp. länsstyrelser insända uppgifter ävensom valprotokollen. Till de i denna senare skrivelse från byrån uppskisserade tankarna har departementschefen anslutit sig. Kostnaden för en sålunda förenklad statistik över riksdagsmannavalen skulle, enligt Statistiska centralbyråns beräkning, stanna vid högst 6,000 kr., vilken summa ingår i departementschefens äskande »till upprätthållande av Statistiska centralbyråns verksamhet».

I sin den förste september 1923 till vederbörande departement gjorda framställning erinrade Statistiska centralbyrån om ett yttrande rörande statistiken över riksdagsmannavalen, som gjorts av statistikssakkunniga i dess betänkande, vari det heter härom (yttrande återgivet i prop. 169, sid. 12):

»Då sakkunniga icke ha för avsikt att föreslå några inskränkningar i denna synnerligen viktiga statistik eller i dess utgivande, må redogörelse för innehållet och omfattningen inskränkas till påpekandet, att berättelsen vid sidan av sitt politisk-statistiska innehåll även är av mera allmänt statistiskt intresse. Sålunda innehåller berättelsen en statistik över yrken, grundad på röstlängdernas uppgifter — — — vilken statistik från vissa viktiga synpunkter kompletterar den ur folkräkningarna erhållna allmänna yrkesstatistiken.»

För egen del förklarar centralbyrån sig icke ha anledning ifrågasätta någon inskränkning i den hittillsvarande omfattningen av statistiken över riksdagsmannavalen.

Då, som i propositionen erinras om, alltsedan författningsreformen 1918 genomfördes, riksdagen anslagit medel för här omtalade valstatistik, synes det oss vara mindre lämpligt att nu ens tillfälligtvis inskränka densamma på sätt i propositionen förutsättes. De besparingar för statskassan, ett bifall till Kungl.

Maj:ts förslag skulle innebära, torde bliva så begränsade, att fördelarna därav icke torde kunna uppväga de bestämda olägenheter, som skulle uppstå genom att valstatistiken presenteras i ett alltför bristfälligt och summariskt skick. Ett godkännande av Kungl. Maj:ts förslag skulle, som också i propositionen påpekas, leda till ökat arbete med ifrågavarande uppgifter inom länsstyrelserna, som naturligt kommer att kräva ökade utgifter till arbetspersonalen. Huruvida arbetet med den nu förutsatta inskränkta valstatistikens ordnande, uppdelat på Statistiska centralbyrån och länsstyrelserna, blir för statsverket billigare än om nämnda statistik i den omfattning, som hittills skett, utföres ensamt inom Statistiska centralbyrån, torde icke vara klarlagt därigenom att anslaget till sin storlek förändras i budgeten. Vi hålla därtill före, att det knappast är lämpligt att pålägga länsstyrelserna denna nya arbetsuppgift.

Det är måhända mindre lämpligt att till de skäl, som redan anförts mot ett godkännande av Kungl. Maj:ts förslag i denna punkt, anföra ett politiskt sådant, men vi tillåta oss likväl detta. Den del av valstatistiken, som genom ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag åtminstone för tillfället skulle utmönstras, är uppgifterna om yrkesfördelningen bland de i andra-kammarvalen deltagande av de röstberättigade. Så vitt vi förstå, äro dessa statistiska uppgifter av den natur, att de alldeles förlora sitt värde, därest de icke bliva tillgängliga efter varje val. Denna del av valstatistiken belyser nämligen vad vi skulle vilja kalla den politiska rörligheten från val till val bland väljarna. Den pekar ut från val till val väljarnas svaga punkter och ger sålunda en god vägledning åt partierna i deras valarbete. Enligt vår mening borde intet parti ha något att invända mot att en sådan vägledning möjliggöres genom ett fortsatt bibehållande av yrkesfördelningen inom valstatistiken.

Enligt vår mening bör alltså valstatistiken uppgöras så, som i Statistiska centralbyråns skrivelse den 1 sept. 1923 förutsattes, och medel för ändamålet av riksdagen beviljas.

Med stöd av det anförda hemställas,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, 169, måtte besluta att

dels i riksstaten för budgetåret 1924—1925 upptaga ordinarie förslagsanslaget till Statistiska centralbyrån med oförändrat belopp 269,400 kr.;

dels ock för budgetåret 1924—1925 såsom extra reservationsanslag anvisa ej mindre till upprätthållande av Statistiska centralbyråns verksamhet 38,000 kr.,

än även till arvoden åt personal vid 1920 års folkräkning 87,000 kr.

Stockholm den 1 april 1924.

Algot Törnkvist.

David Norman.

Johan Jönsson.